

Sygn. akt IC 874/16

WYROK

ŁĄCZNY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2016r.

Sąd Rejonowy w Toruniu – Wydział I Cywilny

w składzie:

przewodniczący: SSR Maciej J. Naworski

protokolant: sekretarz sądowy Irena Serafin

po rozpoznaniu dnia 22 grudnia 2016r., w T.,

na rozprawie

sprawy

z powództwa P. F. (pesel (...))

przeciwko A. K. (pesel (...))

o uznanie umowy za bezskuteczną

zawisłej pod sygnaturą IC 874/16

z powództwa Ł. F. (pesel (...))

przeciwko A. K. (pesel (...))

o uznanie umowy za bezskuteczną

zawisłej pod sygnaturą IC 965/16

z powództwa J. F. (pesel (...))

przeciwko A. K. (pesel (...))

o uznanie umowy za bezskuteczną

zawisłej pod sygnaturą IC 1014/16

z powództwa T. F. (1) (pesel (...))

przeciwko A. K. (pesel (...))

o uznanie umowy za bezskuteczną

zawisłej pod sygnaturą IC 1039/16

w sprawie IC 874/16

I. uznaje umowę darowizny kwoty 300.000zł (trzysta tysięcy złotych), zawartą 5 stycznia 2012r. przez B. K. i pozwaną A. K. za bezskuteczną w stosunku do powoda P. F.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.467zł (pięć tysięcy czterysta sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 4.800zł (cztery tysiące osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

w sprawie IC 965/16

I. uznaje umowę darowizny kwoty 300.000zł (trzysta tysięcy złotych), zawartą 5 stycznia 2012r. przez B. K. i pozwaną A. K. za bezskuteczną w stosunku do powoda Ł. F.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.404zł (pięć tysięcy czterysta cztery złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 4.800zł (cztery tysiące osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

w sprawie IC 1014/16

I. uznaje umowę darowizny kwoty 300.000zł (trzysta tysięcy złotych), zawartą 5 stycznia 2012r. przez B. K. i pozwaną A. K. za bezskuteczną w stosunku do powoda J. F.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.857zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 2.400zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

w sprawie IC 1039/16

I. uznaje umowę darowizny kwoty 300.000zł (trzysta tysięcy złotych), zawartą 5 stycznia 2012r. przez B. K. i pozwaną A. K. za bezskuteczną w stosunku do powoda T. F. (1)

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.857zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 2.400zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

Sygn. IC 874/16

UZASADNIENIE

P. F., Ł. F., J. F. i T. F. (1) wytoczyli przeciwko A. K. identyczne powództwa o ustalenie, że umowa darowizny 300.000zł, którą zawarła z ich dłużnikiem, jest bezskuteczna względem nich. Podnieśli, że B. K. przegrał z nimi proces o zapłatę, nie wykonał wyroku a następnie darował pozwanej, która jest jego żoną, pieniądze. Był zaś niewypłacalny, ponieważ, pomimo prowadzonej przeciwko niemu egzekucji, nie uregulował nawet nieopłaconych kosztów procesu; pozwana jako żona jest natomiast osobą mu bliską.

Sąd połączył sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa twierdząc, że po pierwsze, umowa darowizny, którą zawarła z mężem jest nieważna, ponieważ chociaż jest z nim w faktycznej separacji, pozostają w ustroju wspólności majątkowej, po drugie, jej mąż jest wypłacalny, po trzecie, że darowizna nie krzywdziła powodów, gdyż została dokonana przed wydaniem korzystnego dla nich wyroku.

W odpowiedzi powodowie podnieśli, że ich dłużnik otrzymał pieniądze do majątku osobistego, pozwana kupując po otrzymaniu darowizny od niego nieruchomości, twierdziła, że środki na zakup stanowią jej majątek osobisty oraz, że pozwana przegrała już sprawę z innym jej wierzycielem.

Sąd ustalił co następuje:

27 października 2011r. B. K. przegrał proces o zachowek z P. F., Ł. F., J. F., T. F. (2) i H. D..

Bezsporne (wyrok Sądu Rejonowego w (...)z dnia 27 października 2011r.,(...), k. 8 – 9).

25 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy w Toruniu rozpoznał na korzyść P. F., Ł. F., J. F., T. F. (1) i H. D. apelację w zakresie rozłożenia świadczenia na raty.

Bezsporne (wyrok Sądu Okręgowego w (...)z dnia 25 kwietnia 2012r., (...), k., 10 – 11).

5 stycznia 2012r. B. K. darował swojej żonie, A. K., 300.000zł.

Bezsporne (umowa k. 12).

Pieniądze, które B. K. darował A. K. pochodziły z odszkodowania otrzymanego za wywłaszczenie odziedziczonej przez niego nieruchomości.

Niezaprzeczone (oświadczenie powodów k.37v.).

W 2012r. Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w (...) prowadził przeciwko B. K. nieskuteczną egzekucję drobnych sum zasądzonych tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów procesu.

Niezaprzeczone (oświadczenie powodów k.37v.).

W 2015r. A. K. przegrała z H. D. sprawę o ustalenie, że umowa darowizny 300.000zł, którą zawarła z mężem, jest bezskuteczna względem powódki, w której ocenie podlegał ten samo co obecnie stan faktyczny.

Bezsporne (akta Sądu Rejonowego w Toruniu IC 1206/15 w tym wyrok z dnia 30 grudnia 2015r.).

Sąd zważył co następuje:

1. Stan faktyczny w znacznym zakresie był bezsporny wobec czego Sąd ustalił go na podstawie zgodnych oświadczeń stron i art. 230 k.p.c.

Sąd pominął dowód z zeznań H. D., ponieważ strona powodowa nie uiściła zaliczki na ten cel (art. 130⁴ § 4 k.p.c.).

Sąd dał wiarę I. P., jednak jej zeznania nic nie wniosły, ponieważ świadek nic nie wiedziała.

Wiarygodne były dokumenty złożone do akt, ponieważ nie budziły zastrzeżeń a strony ich nie kwestionowały.

Sądowi z urzędu znana były przy tym przedmiot sporu i treść orzeczeń w sprawach (...)i (...)

2. Przed przystąpieniem do zasadniczych rozważań należy poczynić następujące uwagi ogólne.

Po pierwsze, zgodnie z art. 527 § 1, 2 i 3 k.c. dopuszczalne jest ustalenie, że czynność pawana dłużnika jest bezskuteczna w stosunku do wierzyciela, jeżeli została dokonana z jego pokrzywdzeniem, osoba trzecia uzyskała dzięki niej korzyść majątkową, dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela a osoba trzecia o tym wiedziała.

Czynność pawana jest natomiast dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli w jej wyniku dłużnik staje się niewypłacalny albo niewypłacalny w większym niż przedtem stopniu. Zgodnie przy tym z communis opinio

niewypłacalność w rozumieniu powołanego przepisu sprowadza się do niemożliwości przeprowadzenia skutecznej egzekucji z majątku dłużnika (nie chodzi więc o niewypłacalność w rozumieniu art. 11 ust 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, tekst j. Dz. U. z 2015r., poz. 233 ze zm., por. np. M. Pyziak – Szafnicka, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, Warszawa 1995, s. 93). Wierzyciel zostaje zatem pokrzywdzony, jeżeli w wyniku dokonanej czynności prawnej dłużnik wyzbywa się majątku zdatnego do egzekucji.

Innymi słowy, wierzyciel może skutecznie dochodzić ustalenia bezskuteczności czynności prawnej zdziałanej przez dłużnika z osobą trzecią, jeżeli w wyniku jej dokonania zaspokojenie pretensji wierzyciela staje się niemożliwe na skutek przeniesienia istotnych składników majątku dłużnika na jego kontrahenta, a strony wiedzą o takim skutku swoich działań.

Po drugie, w myśl art. 528 k.c. w przypadku nieodpłatnych czynności prawnych nieistotne jest, czy osoba trzecia wiedziała albo mogła się dowiedzieć, że dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzyciel.

Po trzecie, osoba, która uzyskała korzyść majątkową z pokrzywdzeniem wierzyciela może zwolnić się z odpowiedzialności wskazując jego majątek zdatny do egzekucji (art. 533 k.c.).

Po czwarte, de lege lata proces cywilny jest kontradyktoryjny i obowiązuje w nim zasada prawdy materialnej.

Po piąte, ciężar dowodu określonego faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne (art. 6 k.c.).

Po szóste, prawomocny wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) i wiąże strony oraz inne sądy (art. 365 § 1 k.p.c.). Związanie, o którym mowa, dotyczy treści orzeczenia i nie obejmuje, co do zasady, jego uzasadnienia. Problem jest jednak skomplikowany a zakres związania budzi poważne kontrowersje w jurysprudencji (por. np. sprzeczne wyroki Sądu Najwyższego z 12 lipca 2002r., (...), (...), Lex 74492 i z 23 maja 2002r. (...), (...), Lex 55501). Nie wdając się w tym miejscu w teoretyczne rozważania na ten temat wystarczy ograniczyć się do stwierdzenia, że wprawdzie wiążąca jest wyłącznie sentencja wyroku, jednak nie sposób rozpatrywać jej w oderwaniu od faktów, na kanwie których została sformułowana i roszczeń, których dotyczyła. Wyrok nie powstaje bowiem w próżni lecz jest immanentnie związany z przedmiotem orzekania. Sąd w kolejnym procesie tych samych stron nie może zatem dokonać innych ustaleń faktycznych niż we wcześniejszej sprawie w zakresie faktów, które stały się podstawą uprzedniego rozstrzygnięcia (por. zwłaszcza wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011r., III CSK 161/10, Lex 785884).

Po siódme, problematyka darowizny pomiędzy małżonkami jest równie skomplikowana i sporna w jurysprudencji co kwestia zakresu związania prawomocnym wyrokiem. Zgoda panuje jednak co do tego, że ważne są darowizny dokonywane z majątku osobistego do majątku osobistego małżonków pozostających we wspólności ustawowej.

Po ósme wreszcie, do majątku osobistego małżonka pozostającego we wspólności majątkowej wchodzi przedmioty nabyte na drodze dziedziczenia i darowizny oraz nabyte w ich zamian (art. 33 pkt. 2 k.r. i o.).

3. W kontekście powyższych uwag powództwo było uzasadnione.

Po pierwsze, Sąd związany był wyrokiem wydanym w sprawie (...). Wprawdzie sprawa toczyła się pomiędzy pozwaną i innym jej wierzycielem, jednak jego sytuacja prawna była tożsama z tą, w jakiej znaleźli się powodowie. H. D. także bowiem powodem w sprawie (...), wywodziła roszczenie z tego samego stanu faktycznego i prawnego a treść pozwów rozpoznanych obecnie jest identyczna z jej żądaniem.

Sąd zmuszony był zatem stwierdzić, że darowizna pieniędzy, które pozwana otrzymała od męża, krzywdziła jego wierzycieli z tytułu zachowku.

4. Nawet jednak gdyby stać na odmiennym stanowisku, nic to nie zmienia.

Po pierwsze, umowa darowizny zawarta przez pozwaną z jej mężem była ważna; nie

angażowała bowiem ich majątku wspólnego. Spór doktrynalny dotyczy zaś darowizn z majątku wspólnego do majątku odrębnego jednego z małżonków. Sąd meriti uważa przy tym, że nawet tego typu umowy są dopuszczalne. Zastanawianie się nad tym problemem jest jednak niepotrzebne, skoro nie występuje w sprawie.

Po drugie, pozwanej nie powiódł się dowód wypłacalności dłużnika, ponieważ świadek, którego powołała nie konkretnego nie wiedział. W szczególności nie wskazał jego majątku dłużnika.

Po trzecie, wbrew stanowisku pozwanego, istotne znaczenie z punktu widzenia skargi pauliańskiej ma chwila powstania wierzytelności przeciwko dłużnikowi a nie chwila uwzględniania powództwa i przyznania mu ochrony prawnej. Roszczenia z tytułu zachowku powstają zaś z chwilą otwarcia spadku (art. 991 § 1 k.c.) a stają się wymagalne po wypowiedzeniu przez wierzyciela (art. 455 k.c.).

Z akt IC 1623/10 wynika przy tym, że spadek po osobie, która sporządziła testament na korzyść męża pozwanej otworzył się w 1997r. Od tego czasu jest on zatem dłużnikiem powodów z tytułu zachowku. Nie trzeba zresztą sięgać tak daleko. Słusznie bowiem powodowie twierdzili, że sprawę o zachówek wygrali już w pierwszej instancji w 2011r. a zaskarżona darowizna miała miejsce po dacie wydania wyroku.

5. W rezultacie jest oczywiste, że kwestionowana umowa została zdziałana z pokrzywdzeniem powodów jako wierzycieli męża pozwanej. Skutkowała bowiem nieodpłatnym przeniesieniem na nią z jego istotnej wartości majątkowej, w sytuacji, w której nie wykonywał on swoich zobowiązań. Powództwo było wobec tego oczywiście uzasadnione.

6. Dla porządku Sąd zaznacza, że nie było podstaw do zamieszczania w formule sentencji wyroku dodatkowych wzmianek na temat wierzytelności powodów. Żaden przepis tego bowiem nie wymaga.

Treść wierzytelności określa przecież pozew i odpowiedź na niego; jest to zresztą element stanu faktycznego podlegający ustaleniu na zasadach ogólnych w uzasadnieniu wyroku, które także jest częścią tego orzeczenia. Z kolei określenie wysokości wierzytelności podlegającej ochronie jest irrelevantna z punktu widzenia przedmiotu sprawy a dla potrzeb ewentualnej egzekucji określa ją tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi; wartość ta jest przy tym z natury zmienna, ponieważ do pomyślenia jest zarówno jej narastanie, chociażby z tytułu odsetek za opóźnienie, albo zmniejszanie w wypadku uregulowania jej części przez dłużnika; trudno zatem wyobrazić sobie, w jaki sposób, nie naruszając art. 527 § 1 k.c., określić tę wartość (por. np. B. Bładowski, *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Kraków 2005, s. 424, H. Pietrkowski, *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009, s. 437) .

5. O kosztach Sąd orzekł w każdej ze spaw na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 k.p.c.